

הרב הראשי עיה"ק אלעד מרדכי מלכא שליט"א נשיא וראש מוסדות "אור המלך"

מחבר ספרי שו"ת דרך המלך, אמרי מרדכי, ודרכי המלך על המועדים ועוד
רשת מעונות, ורשת גנים, ת"ת פרי תואר, ובית יעקב פרי תואר, תיכון בית יעקב החדש, ת"ת מאור ישראל,
ישיבה קטנה ארחות יהודה, ביהמ"ד גבוה לרבנים ודיינים "לקח טוב" קופת "מפעל החסד" אלעד
Chief Rabbi of Elad, Israel MORDECHAI MALKA, Founder & President of Institutions "Or Hamelech"

עיר התורה שקרובה אליך

המלך

פרשת דארא

אור

מאורעות הזמן נועדו לחשבון הנפש

שמות פרק ז פסוק ג ואני אקשה את לב פרעה והרביתי את אתתי ואת מופתי בארץ מצרים: (ד) ולא ישמע אלכם פרעה ונתתי את ידי במצרים והוצאתי את צבאתי את עמי בני ישראל מארץ מצרים בשפטים גדלים: (ה) וידעו מצרים כי אני יקוק בנטתי את ידי על מצרים והוצאתי את בני ישראל מתוכם:
שאלות:

א) ויש לשאול לפי פשטות דברי הפסוקים משמע שהקב"ה יקשה לב פרעה והרביתי את אתתי וכו' וידעו מצרים כי אני השם, ויש לתמוה הרי כתוצאה מכך שהקב"ה מקשה ליבו, עם ישראל ממשיך לסבול ולהתענות בפרך, וכל זה בשביל שהמצרים אמרו מי השם, הענישם עד שידעו מצרים כי אני השם, הרי זה בגדר הנאמר **במסכת פסחים דף קיג ע"ב** אמר ליה טוביה חטא וזיגוד מינגד, וכן כאן וכי בגלל חטא המצרים עם ישראל צריך לסבול? ב) ועוד הרי כתוב בפרשת בשלח בקריעת ים סוף בפרק יד (יח) וידעו מצרים כי אני יקוק בהקבדי בפרעה ברכבו ובפרשיו: זאת אומרת שעיקר הכרת וידיעת מצרים שאני השם נעשה בקריעת ים סוף ולא באותות ומופתים שהיו במצרים, ואכן כך מפרש בהעמק דבר שזו הכוונה בפסוק של פרשתנו וידעו מצרים כי אני השם בנטותי את ידי, שהכוונה לקריעת ים סוף, ואם כן קשה מדוע צריך להקשות ליבו ולהרבות מופתים הרי גם אם מיד היה מוציא את בני ישראל וקורע את ים סוף ומטביע את המצרים יגיעו לידיעה כי אני השם, ונמצא אך למותר אריכות הגלות ולהקשות לב פרעה?

אסונות הזמן ומחשבת האדם:

נקדים לומר כאשר נתבונן במאורעות האסונות אשר לצערנו בתקופה האחרונה הולכות וגוברות משפחה נשרפת, ומשפחה מתרסקת, ושלושה דורות הסבתא האמא והנכדה נפטרים ביחד בתאונה ולא רק אותו ואת בנו אלא גם את בן בנו, ותינוקות נופלים מהגובה למותם, ואסונות המותירות אלמנה ויתומים דברים שמסמרים שיער וקורעות לבבות, אולם עלינו להתבונן שהמציאות שהאדם ממשיך את חייו בשאננות וחוזר לסדר היום כרגיל מפני שהדבר קרה אצל אחרים ואינו נוגע אליו ומלבד ההתרגשות הראשונית לא נודע כי באו לקרבנה כאילו לא אירע דבר וכך אסון רודף אסון ואין איש שם על לב על מה ולמה הדבר קורה, אולם תורתנו וחז"ל מלמדים אותנו שכל אירוע ואסון שקורה בעולם הוא שייך לכל אחד מעם ישראל לעוררו לחשבון הנפש ולב יודע מרת נפשו וכשליבו במה עליו לשפר ולתקן כמו שנבאר.

ביאור רש"י וחז"ל שריבוי האותות לצורך עם ישראל:

אחר הדברים האלה נבין היטב שמפאת שאלות הנ"ל כתב רש"י לבאר הסבר אחר מדוע הקב"ה יקשה ליבו להרבות אותות, וז"ל פרש"י שמות פרק ז (ג) ואני אקשה, מאחר שהרשיע והתריס כנגדי, וגלוי לפני שאין נחת רוח באומות עובדי עבודה זרה לתת לב שלם לשוב, טוב לי שיתקשה לבו למען הרבות בו אותותי ותכירו אתם את גבורותי. וכן מדתו של הקדוש ברוך הוא מביא פורענות על האומות עובדי עבודה זרה כדי שישמעו ישראל וייראו, שנאמר [צפניה ג] הכרתי גוים נשמו פנותם וגו', (שם ז) אמרתי אך תיראי אותי תקחי מוסר, וכו' עכ"ל: ומקור הדברים הן מדברי הנביא בצפניה פרק ג פסוק ו הכרתי גוים נשמו פנותם החרבתי חוצותם לעולם עזרתי את תיראי אותי תקחי מוסר, וכו' עכ"ל: ומבואר במסכת יבמות דף סג ע"א א"ר אלעזר בר אבינא אין פורענות באה לעולם אלא בשביל ישראל, שנאמר [צפניה ג] הכרתי גוים נשמו פנותם החרבתי חוצותם, וכתב [צפניה ג] אמרתי אך תיראי אותי תקחי מוסר. ופרש"י בשביל ישראל, ליראם כדי שיחזרו בתשובה. וכן כתב בית הבחירה למאירי מסכת יבמות דף סג ע"א וז"ל לעולם יצדיק אדם את דינו ויתבונן כי כל המתרגש עליו בשלו הסער, ואל ישא פנים לעצמו לומר צדיק אני והיאך קרני כך, שכל שהוא צדיק הב"ה מדקדק עמו ליראו ולהשיבו מכל דרך רע, ולכונה זו אמרו אין פורענות באה לעולם אלא בשביל ישראל, ר"ל כדי ליראם עד שישובו, רמז לדבר החרבתי חוצותם מבלי עובר אמרתי אך תיראי אותי תקחי מוסר עכ"ל: הראת לדעת כי כל המתחולל בעולם הוא אך ורק בשביל ישראל לעוררם בתשובה.

ביאור המהר"ל שכל הנעשה מאת השם הוא טוב:

וכתב לבאר בחידושי אגדות למהר"ל יבמות דף סב ע"ב וז"ל אין פורענות וכו'. כי אין לומר שהש"י מביא פורעניות על האומות בשביל חטא שלהם, זה אינו כי הש"י לא בא ממנו רק הטוב, וכל הדברים הבאים מן הש"י הם טובים ולא רעים, ואם אתה אומר שהפורענות בא לעולם בשביל לאבד האומות הרי היה זה רע ואין בא מן הש"י רק הטוב, ואם הפורענות בא להחזירם למוטב, דבר זה לא שייך באומות שהם מקולקלים בעצמם כמו שמבואר בדברי חכמים (תנחומא יתרו) שהאומות כל זמן שבא עליהם פורענות הם יותר רעים ומקולקלים ביותר, שנאמר והיה כי ירעב והתקצף וקלל במלכו ובאלקיו, וכך אמרו במדרש מן המצר קראתי יה, ישראל כל זמן שיסורין באים עליהם הם קוראים אל יי, אבל האומות אינם כך רק אם יסורין באים עליהם הם מחרפין ומגדפין, וא"כ למה בא הפורענות, אלא הכל בשביל שישראל ילמדו מוסר ויחזרו למוטב. ומפני כך כל שבא מן הש"י הוא טוב אף הפורענות, וכמו שאמרו במדרש (ב"ר פ"ט) וירא אלקים את כל אשר עשה והנה טוב מאד אפילו מדת היסורין מפני שהיסורין הם כפרת עון וסלוק החטא ולא שייך זה באומות כי אין בהם מדה זאת כלל, לכך אי אפשר לומר שתבא הפורענות לעולם רק שילמדו ישראל מוסר ובזה הכל טוב עכ"ל.

עוד בדרכי הקב"ה בענישת האדם:

והוסיפו על כך חז"ל במדרש תנחומא (ורשא) פרשת בהר סימן ג [כה, כה] וכי ימוך אחיך ומכר מאחוזתו ובא גואלו, וז"ל ודעו מה הקדוש ברוך הוא מנסה את ישראל לדעת אם יעשו תשובה, תחילה מביא פורעניות על האומות שני [צפניה ג] הכרתי גוים נשמו פנותם וגו' אמרתי אך תיראי אותי תקחי מוסר, חזרו מוטב ואם לאו מפסיד ממונם, שנאמר (הושע ז)

הרב הראשי עיה"ק אלעד מרדכי מלכא שליט"א
נשיא וראש מוסדות "אור המלך"

מחבר ספרי שו"ת דרך המלך, אמרי מרדכי, ודרכי המלך על המועדים ועוד
 רשת מעונות, ורשת גנים, ת"ת פרי תואר, ובית יעקב פרי תואר, תיכון בית יעקב החדש, ת"ת מאור ישראל,
 ישיבה קטנה ארחות יהודה, ביהמ"ד גבוה לרבנים ודיינים "לקח טוב" קופת "מפעל החסד" אלעד
 Chief Rabbi of Elad, Israel MORDECHAI MALKA, Founder & President of Institutions "Or Hamelech"

עיר התורה שקרובה אליך

אכלו זדים כחו וגוי, אם חזר מוטב ואם לאו הקדוש ברוך הוא מביא רעה על אחת מערי ישראל שנאי (ישעיה מב) ותלהטהו
 מסביב וגוי ותבער בו, אם ישובו מוטב ואם לאו מה כתיב במדבר הזה יתמו ושם ימותו (במדבר יד), ואל יאמר אדם לא
 למעני תבא רעה, יהיה יודע שימות, שנאמר (עמוס ט) ימותו כל חטאי עמי האומרים לא תגיש ותקדים בעדנו הרעה, בא
 וראה כמה קשה לפני הקדוש ברוך הוא לפשוט ידיו בבריותיו, ומהו עושה לו כיון שהוא חוטא לו תחלה פושט ידיו בנכסיו,
 ממי את למד מנעמי ובניה ואלימלך בעלה שהיה ראש הדור, באותה שעה כיון שבא הרעב מה עשה הניח לארץ ישראל
 שממה והלך לו לארץ מואב, והיה הקדוש ברוך הוא קוצף עליו שהיה נשיאו של דורו, וכיון שלא עשו תשובה התחיל
 לפשוט ידו במקניהם ובגמליהם, כיון שלא הרגישו לעשות תשובה מיד וימותו גס שניהם מחלון וכליון (רות א'). הוי קשה
 לפני הקדוש ברוך הוא לפרוש ידו באדם הזה, ומה הוא עושה לו מתחיל מנכסיו מדלדלו והוא מוכר נכסיו, אדם שהוא
 חוטא מה הקדוש ברוך הוא עושה תחלה מביא עליו עניות ומוכר שדהו, חזר בו יפה ואם לאו חוזר ומוכר את ביתו, חזר בו
 יפה ואם לאו מוכר את עצמו לעבד מנין שכך כתיב וכי ימוך אחיך, חזר בו יפה ואם לאו ראה מה כתיב בפרשה שניי ואיש
 כי ימכור בית מושב, חזר בו יפה ואם לאו וכי ימוך אחיך ונמכר לך עכ"ל. הראת לדעת כי דרכי ענישת הקב"ה נעשית
 מעגלים מעגלים בתחילה מתחיל מהמעגל הרחוק ממנו בכדי לעורר את האדם, ואם אינו מתעורר מקריב את הענישה
 למעגל יותר קרוב וכך הולך ומתקרב לאדם ואם ח"ו אינו מתעורר פוגע בגופו. וכבר אמרו חז"ל במסכת שבת דף קה ע"ב
 ואמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן אחד מן האחין שמת ידאגו כל האחין כולן. אחד מבני חבורה שמת תדאג כל
 החבורה כולה, אמרי לה דמת גדול, ואמרי לה דמת קטן. וכך כתב הרמב"ם הלכות אבל פרק יג הלכה יב ואחד מבני
 חבורה שמת תדאג כל החבורה כולה, כל שלשה ימים הראשונים, יראה את עצמו כאילו חרב מונחת לו על צוארו, ומשלשה
 ועד שבעה [כאילו היא] מונחת בקרן זוית, מכאן ואילך [כאילו] עוברת כנגדו בשוק, כל זה להכין עצמו ויחזור ויעור משנתו
 ע"כ. וכך פסק מרן השו"ע יורה דעה הלכות אבילות סימן סצד סעיף ה אחד מהחבורה שמת, תדאג כל החבורה. וביאור
 הדבר ככל שהנפגע במעגל קרוב יותר זה מראה שמידת הדין מתוחה עליו יותר, וזו כוונת הנביא ירמיהו פרק ט (כ) פ"י
 עָלָה מִנֹּת בְּחַלּוֹנָיו בָּא בְּאֵר מְנוֹתָיו לְהִכְרִית עוֹלָל מֵחוּץ בְּחוּרִים מִרְחֹבוֹת:

ביאור רבי ישראל מסלנט במאמר חז"ל שכל החבורה צריכה לדאוג:

וכעין יסוד זה ביאר רבי ישראל סלנטר זצ"ל על הפסוק בפרשת האזינו (ל"ב- ד') "הצור תמים פעלו כי כל דרכיו משפט
 אל אמונה ואין עול צדיק וישר הוא", דהקב"ה לא יתן עונש לשום אדם אם יגרם איזה צער לאדם אחר שאינו ראוי לעונש,
 וזהו "הצור תמים פעלו וגוי אל אמונה ואין עול צדיק וישר הוא". ויש להוסיף דזהו ג"כ הפשט בגמ' שבת (ק"ו). "אחד
 מבני חבורה שמת, תדאג כל החבורה כולה", והטעם משום דכיון שמת אחד מבני החבורה, ובנדאי יש צער לשאר בני
 החבורה, ומזה מוכח דכולם היו ראויים לקצת עונש, ולא בחינם הגיעו להם הצער הזה, ולכך ידאגו על חטאם שהיו ראויים
 לצער בעבורו.

מוסר דרשות הר"ן הדרוש הששי:

ואכן כך כתב הר"ן זצ"ל ולפעמים מתחדשים מקרים בריחוק מקום ובאיים הרחוקים, כדי שיתעוררו ישראל אל התשובה,
 וייראו ויפחדו פן יגיעם הפורענות, והוא מאמר הנביא (צפניה ג ו - ז) הכרתי גוים נשמו פנותם החרבתי חוצותם מבלי עובר,
 נצדו עריהם מבלי איש מאין יושב, אמרתי אך תיראי אותי תקחי מוסר. וכשאניס מתיסרים ברעת האחרים, הפורענות
 הולך הולך ונסוע, וילך הולך וקר. ואין ספק כי מי שרואה כל אלו התלאות אשר הם באמת התראות השם יתברך, ועודנו
 מחזיק בדרכו אשר דרך בה, הוא כמי שעובר עבירה וקיבל עליו התראה, שהתיר עצמו למיתה מכאן ואילך.

מוסר ספר כד הקמח ערך מטר:

וכ"כ רבנו בחיי זצ"ל זה דרך התורה ועיקר האמונה בבא הצלחה גמורה לאדם חייב לתלותו לחסדי השי"ת לא ליכותו
 ולצדקותיו אשר עשה, ובבוא עליו צרות יש לו לתלות על עונותיו ושיתלונן על חטאיו, לא שיתלנו במקרה כי זה דרך כפירה
 ועון פלילי, ומי שתולה אותם במקרה, יקרה לו כמו העוף שיראה הרשת פרושה והיא בעיניו פרושה חנם בדרך מקרה לא
 בהשגחה מן הצייד שיכוין ללכדו, וע"ז אמר שלמה (משלי א) כי חנם מזורה הרשת בעיני כל בעל כנף, והדין והמשפט הנטוי
 על מעשה בני אדם ימשיל לרשת, כמו שאמרו ז"ל (אבות פ"ג) הכל נתון בערבון ומצודה פרושה וכתוב (יחזקאל יג) ופרשתי
 עליו רשתי, והנה הרשע גם כי יאמין כי יש משפט ויש שופט ישפוט תבל בצדק אינו נותן אל לבו בשעת החטא, שכל כך
 הוא חומד בלבו לעשותו וחמדתו אל החטא תשכיחו העונש והמשפט, וכאלו ידמה בעיניו כי קו הדין והמשפט נטוי חנם
 כעוף הזה שהוא מביט התבואה שבתוך הרשת וחומד אותה בלבו וחמדתו אל התבואה תשכיחו שיהיה נתפש באותו
 הרשת והיא בעיניו פרושה חנם, והם לדמם יארובו פורשי הרשת יארובו לדם ויצפנו לנפשותם והעופות לא יכירו ולא
 ירגישו בזה. ועל כן חייב אדם שיתלה הצרות בחטאיו לא שיאמר מקרה הוא היה לנו אלא ראוי לו להאמין כי הם בהשגחה
 מכונת מאת השי"ת כדי שישבו מחטאו ויכניע את לבבו. וכן מצינו בזמן שבהמ"ק קיים שהיה הנגע נראה בקירות הבית,
 והיה זה למעלת הארץ ולקדושתה ולהיות מופת על ההשגחה, כענין שכתוב (דברים יא) תמיד עיני ה' אלהיך בה, והיה הנגע
 נראה תחלה בביתו חזר בו מוטב ואם לאו היה נראה בבגדים, חזר בו מוטב ואם לאו היה נראה בגופו, וכיון שהיה רואה
 בצרעת מתקרב אליו עד שמדבק בגופו אין ספק שהיה מפשפש במעשיו וחוזר בתשובה. וכל מי שרואה הצרות סביבותיו
 ראוי לו להתעורר בזה אף כי רואה עצמו משוקע ביון מצולתם שראוי לו לשוב בתשובה שלימה לפני השי"ת, וכו'.

נסיון הרעב שהיה אצל האבות ללמדנו שכל הנעשה בעולם בשביל ישראל:

וכתב בספר מנחת העומר להה"צ עמרם בלוי זצ"ל בפרשת תולדות כו, א. וז"ל מלבד הרעב הראשון אשר היה בימי
 אברהם. ר"ל כשם שהרעב הראשון היה בשביל אברהם לנסותו, גם רעב זה היה בשביל יצחק. וסימן לבנים אין פורענות
 באה לעולם אלא בשביל ישראל (יבמות סג; א). והרעב בימי יצחק היה להראות כלפי העולם שהצדיק אינו חושש מפני

הרב הראשי עיה"ק אלעד מרדכי מלכא שליט"א
נשיא וראש מוסדות "אור המלך"

מחבר ספרי שו"ת דרך המלך, אמרי מרדכי, ודרכי המלך על המועדים ועוד
 רשת מעונות, ורשת גנים, ת"ת פרי תואר, ובית יעקב פרי תואר, תיכון בית יעקב החדש, ת"ת מאור ישראל,
 ישיבה קטנה ארחות יהודה, ביהמ"ד גבוה לרבנים ודיינים "לקח טוב" קופת "מפעל החסד" אלעד
 Chief Rabbi of Elad, Israel MORDECHAI MALKA, Founder & President of Institutions "Or Hamelech"

עיר התורה שקרובה אליך

הפרענות ולא תאונה אליו רעה ויזרע יצחק בארץ ההיא וימצא בשנה ההיא מאה שערים. גם בימי יעקב הרעב היה בשביל ישראל שיעקב ובניו ירדו מצרימה ויוסף יעלה לגדולה. וכן מצאתי שכיון לדברי העמק דבר פרשת לך לך עה"פ כי כבד הרעב בארץ. כפל הכתוב להודיע וכו' עיי"ש.

טענת ההגמון על ישראל:

וכתב רבי אברהם ב"ר יעקב סבע בספרו צרור המור בראשית פרק ז וכן כתיב על מה אבדה הארץ. ויאמר ה' על עוזבם את תורתו. וזהו עולים ויורדים בו. כי בסבת התורה שהיא הסולם לעלות למעלה באים כל הטובות והרעות. ולכן אמרו אין פורענות באה לעולם אלא בשביל ישראל. ואמרו ששאל הגמון אחד לרבי אליעזר כתוב בתורתכם אם שמוע תשמעו ונתתי מטר ארצכם בעתו. ואם לאו ועצר את השמים. וא"כ ראוי היה שיתאספו עליכם כל האומות להרוג אתכם. אחר שאתם סבת כל הרעות והטובות. והשיב לו אתם הגורמים בסבת הגזרות. א"ל אותו הגמון עון גורם.

אגרת החפץ חיים לתקופתו:

הובא בספר שיח יצחק ממאמרי המשגיח דפונביץ' רבנו יחזקאל לוינשטיין זצ"ל בזמן החפץ חיים זצ"ל היו רעידת אדמה ושטפונות ברוסיה, והוציא אז כרוז (נדפס במכתבי הח"ח י-יב) שתוכנו היה שהקב"ה הלא לא חפץ באבדן הרשעים והוא רחמן המרחם על כל הנבראים ואיך כביכול עושה כזה מעשה נורא ואכזרי. ובאמת זהו פסוק מפורש בנביא יונה "ואני לא אחוס על נינוה אשר יש בה הרבה רבבות בני אדם ובהמה רבה" שעל אף שהיתה עיר של גויים רשעים וכדורז"ל "ובהמה רבה אלו הרשעים" שחיים כבהמות, וכבר נגזר עליהם להפכם, ובכ"ז כשחזרו בתשובה (אף שתשובתם לא החזיקה וחזרו אח"כ לסורם ונהפכו כדאיתא בחז"ל) אמר הקב"ה ליונה שתמה על מה שמרחם עליהם אתה חסת על הקיקיון כר ואני לא אחוס על נינוה, וכך תמיד הקב"ה מרחם על כל האומות שהרי הם מעשי ידיו ורחמיו על כל מעשיו. **אלא ודאי שכל זה בא לעורר את כלל ישראל** וכפי שלמדו חז"ל (יבמות סג.) שאין פורענות באה לעולם אלא בשביל ישראל כמש"ל (צפניה ג) הכרתי גויים נשמו פינותם אמרתי אך תיראי אותי תקחי מוסר [וכן מבואר בפירש"י בפי' וארא (ז, ג) שזוהי מדתו של הקב"ה ועל כך הביא על פרעה את המכות, ע"ש. וא"כ הלא קרה משהו בעולם ואי אפשר לעבור על כך כלא היה. והנה כשרואים רעידת אדמה הברכה הנאמרת על זה היא שכחו וגבורתו מלא עולם, א"כ אף שלא ראינו בעינינו הדבר הזה שנעשה בכזו עצמה וגבורה חייב להוסיף בלבבות יראת שמים.

מעשה שהיה עם החפץ חיים:

ומעשה שהיה עם החפץ חיים הגיע יהודי סוחר המתגורר בסין לאירופה לרגל מסחרו לאחר שגמר עסקיו החליט לנסוע לרדין לחפץ חיים להתברך, כאשר הגיע שאלו החפץ חיים כיצד מצב היהדות בסין, והשיב שמצב היהדות עלוב ביותר, נאנח החפץ חיים על מצבם והעניק לו את ספרו נדחי ישראל אשר כתב בכדי לעודד ולעורר את אחינו בניי הנמצאים בארצות נידחות, לאחר מכן שאלו החפץ חיים וכיצד המצב אצל הגויים בסין ומה החדשות האחרונות שהיה שם, סיפר לחפץ חיים כי כל העיתונות מדווחת על האסון הגדול שהיה שנפרץ הסכר, והסביר כי בסין בנו סכר ענק בכדי להגן על התושבים מהנהר שלא יגלוש, ואף עשרות אלפים עיבדו את האדמה לייבשו ולהפריח את האדמה באזור, והנה הנהר געש ופרץ את הסכר והכל הלך לטמיון כולל אלפי בני אדם שנהרגו. החפץ חיים פרץ בבכי ואמר עד כדי כך מידת הדין, אותו יהודי השתומם מה נזעק החפץ חיים בבכי נסער עבור מיתתן של עשרות אלפי גויים. השיבו החפץ חיים בשאלה האם פעם היה בוורשה, והשיב כן, שאלו החפץ חיים וכמה גויים יש בעיר הבירה, השיב כשלוש מאות אלף, שאלו החפץ חיים אם תקח ארגז ותהפוך אותו בשוק ותעמוד עליו ותתן מוסר מי יקשיב לדברך, אמר לו בודאי רק היהודים שיעברו שם, ובפרט שלא יבינו את השפה שהוא מדבר, אמר לו החפץ חיים כאשר הקב"ה עושה שיטפון ופורץ הסכר זה השפה של הקב"ה שהוא מדבר לעולם מי יבין את שפת הקב"ה הרי רק בני ישראל, לכן ברור למי הקב"ה מדבר אם לא לישראל וכיצד אפשר לשמוע על אסון גדול כזה ולהיות אדישים הרי הקב"ה מדבר איתנו ולא עם הגויים.

מוסר השכל לזמננו:

הוא מוסר השכל על זמננו אשר לצערנו האסונות הקשים קוראים ברצף ובסמיכות במעגלים הקרובים אלנו ולא באומות העולם אלא מתוך עם ישראל כי ח"ו כנראה שמאחר ואין מספיק התעוררות מהאסונות שקוראים בעולם לכן הקב"ה מקרב את האסונות וכבר פוגע בגופות של עם ישראל בכדי לעורר אותנו לחשבון הנפש ותשובה, ולזאת חובת השעה על כל אחד ואחד לחזק ולהתחזק ולעשות חשבון הנפש במה ישפר את מעשיו ולא להמשיך לחיות בשאננות שזה לא נוגע אליו כי רח"ל ברגע שכבר האסונות פוגעות בעם ישראל במקום באומות העולם או ברכוש אלא פוגע בנפשות הרי שהמצב מאוד חמור ולכן יפה שעה קודם ולהקדים תרופה למכה בזה שהחלש יאמר גיבור אני ואיש את רעהו יאמר חזק להרבות בתפילה ולימוד תורה ואף בחסד בכדי לעורר רחמי שמים על כלל ישראל ובה נזכה שיאמר די לצרותנו ויחיש את גאולתנו ויבנה את בית מקדשנו במהרה בימינו אמן ואמן.

החותם בברכת שבת שלום ומבורך

בידידות ואהבה
מרדכי מלכא